

NÄR FÖRFARANDEREGLERNA LYFTER*

av Patrik Södergren

Juris doktor och rådman vid Förvaltningsrätten i Umeå

1. Inledning

Våra förvaltningsmyndigheter har inga allmänna befogenheter att besluta om lite av varje. En förvaltningsmyndighet har i regel de uppgifter som den har fått sig tilldelad genom föreskrifter i lag eller annan författning. Så ankommer det till exempel på Försäkringskassan att besluta i ärenden om olika förmåner enligt socialförsäkringsbalken (SFB)¹ och på en länsstyrelse att – bland mycket annat – pröva frågor om dispens från föreskrifter som den har meddelat i ett naturreservat.²

De författningar som myndigheterna är satta att tillämpa innehåller oftast både materiella regler – om t.ex. förutsättningarna för att en förmån, ett tillstånd eller en dispens ska beviljas – och regler om förfarandet, t.ex. gällande ansökan, kommunikation, utredning, interimistiska beslut, omprövning och överklagande. I den mån förfaranderegler saknas i den tillämpliga specialförfattningen kan förvaltningslagens (2017:900, FL) allmänna förfaranderegler träda in och suppleras. Reglerna i FL gäller ju all ärendehandläggning hos myndigheter om annat inte föreskrivs i en annan lag eller en förordning (4 § FL). Om den aktuella frågan inte är reglerad i FL heller, kan det hända att det finns en allmän förvaltningsrättslig princip – eventuellt uttryckt i något avgörande av Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) – som myndigheten kan använda sig av.

Allt detta är trivialt, och läsaren undrar nu varför jag har fått publicera en grundläggande introduktion till förvaltningsrätten i denna anrika tidskrift. Syftet med denna introduktion är dock att försöka få fast mark under fötterna innan vi ger oss på att försöka fånga en mer högtflygande tanke som på senare tid har dykt upp här och där – i förvaltningsmyndigheter och i vissa förvaltningsdomstolar – och förhoppningsvis lyckas förankra den i den grå förvaltningsrättsliga betong där den hör hemma.

Tanken kan beskrivas enligt följande. FL innehåller regler om bl.a. omprövning av beslut, dvs. regler om under vilka förutsättningar en ny prövning kan

---

* Artikeln har *peer review*-granskats.

¹ 1 kap. 2 § SFB.

² Se 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken (MB).

eller ska göras av en fråga som myndigheten redan har avgjort. Sådana regler kan ibland också följa av allmänna förvaltningsrättsliga principer. En myndighet som handlägger ett ärende enligt någon speciallagstiftning kan ibland behöva använda sig av FL eller allmänna principer eftersom den aktuella speciallagstiftningen saknar bestämmelser om omprövning, eller den kanske är försedd med sådana bestämmelser men dessa är enligt myndighetens mening inte uttömmande och inte tillämpliga på det aktuella fallet. Myndigheten bestämmer sig således för att ompröva eller inte ompröva med tillämpning av en bestämmelse i FL eller av allmänna förvaltningsrättsliga principer. Så långt allt väl.

Tanken börjar dock lyfta när myndigheten bestämmer sig för att det beslut den nu har fattat (att ändra sig eller att inte ändra sig) *inte längre har med speciallagstiftningen att göra*. Myndigheten har ju inte tillämpat speciallagstiftningen utan FL eller en allmän princip! Omprövningsfrågan har alltså ”lyft” från specialförfattningen och bildat ett alldeles eget ärende, vars fortsatta hantering inte ska behandlas enligt specialförfattningens regler utan enligt de allmänt tillämpliga regler som framgår av bl.a. FL.

Vad spelar då det för roll? Det kan spela stor roll om den enskilde inte ger upp utan vill överklaga myndighetens nya beslut. Bestämmelserna om överklagande i specialförfattningen kan i vissa fall skilja sig från FL:s motsvarande regler, t.ex. när det gäller överklagandetid, obligatorisk omprövning och klagoinstans. Det kan t.om. förekomma att myndighetens beslut enligt specialförfattningen inte alls får överklagas. Genom att myndigheten har frikopplat sitt omprövningsärende från specialförfattningen blir alla sådana regler irrelevanta och frågor om överklagande ska endast regleras av FL, vilket innebär att beslutet kan överklagas till förvaltningsrätt inom tre veckor (40 och 44 §§ FL).

Den fråga jag vill diskutera i artikeln är om det är ”rätt” att tänka på det sättet. Frågan har flera gånger, i olika varianter, dykt upp hos våra kammarrätter och den har bedömts på olika sätt. Frågan har då förstås inte formulerats på det sätt som jag har gjort i det föregående, men jag hoppas den blir tydligare genom att formuleras just så. Frågan är alltså om en förvaltningsmyndighet som tillämpar en regel om att (inte) ompröva ett tidigare ställningstagande som framgår av FL eller en allmän förvaltningsrättslig princip därmed har skapat ett ärende som är frikopplat från den specialförfattning som myndigheten tillämpade vid sitt ursprungliga ställningstagande på så sätt att möjligheterna att angripa det nya beslut som myndigheten fattar inte ska bedömas enligt specialförfattningen, utan enligt FL.

Det kan väl redan här avslöjas att min uppfattning är att frågan ska besvaras med nej. Det får märkliga, och ibland rent absurda, resultat om man resonerar på det skisserade sättet. Trots det tycks resonemanget inte vara all-

deles ovanligt. Det framgår mer eller mindre explicit i en av Försäkringskassans vägledningar och Försäkringskassan driver i skrivande stund den linjen i Högsta förvaltningsdomstolen.³ Som sagt tycks resonemanget också ligga till grund för en del kammarrättsavgöranden. Det verkar alltså som om min uppfattning inte delas av alla.

I det följande kommer jag att gå igenom fyra exempel på fall där frågan om förfarandereglernas lyftkraft har varit aktuell. De tre första har varit aktuella i kammarrätterna och det fjärde har jag fantiserat ihop själv, för att försöka ställa frågan på sin spets.⁴ Därefter återupptas diskussionen om det är ”rätt” att resonera på det beskrivna sättet.

2. Fyra exempel på förfarandereglernas lyftkraft

2.1 Rättskraft i socialförsäkringsprocessen

Frågan om i vilka situationer en fråga om någon socialförsäkringsersättning är rättskraftigt avgjord, så att samma fråga inte kan prövas igen av Försäkringskassan eller förvaltningsdomstolarna, har i stor utsträckning besvarats genom en växelverkan mellan lagstiftningen och HFD:s avgöranden. Enligt 113 kap. 7 § SFB ska Försäkringskassan ompröva ett beslut om det skriftligen begärs av en enskild som beslutet angår. Omprövning får dock inte avse en fråga som har avgjorts efter omprövning eller av domstol. Det finns flera avgöranden av HFD från tiden både före och efter den nämnda bestämmelsens tillkomst⁵ som behandlar frågan om rättskraft i socialförsäkringsprocessen. Jag vill nog påstå att rättsläget ändå inte i alla avseenden är helt klart, men det finns åtminstone visst fog för att hävda att ett lagakraftvunnet avgörande i ett mål eller ärende om socialförsäkring alltid innebär att frågan inte kan prövas igen. Det gäller oavsett om avgörandet har meddelats av Försäkringskassan i ett grund- eller omprövningsbeslut eller av en förvaltningsdomstol och oavsett om frågan gäller rätten till en förmån eller återbetalning av en felaktigt utbetalad sådan. Som antytts har detta konstaterande inte full täckning i lagstiftningen eller i Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden,⁶ men

³ Se avsnitt 2.1.

⁴ Fantasierna grundas dock på diskussioner om frågan som i sin tur grundas på att åtminstone någon tjänsteman någonstans har tänkt i sådana banor. Det är också möjligt att frågan har varit aktuell i någon underinstans.

⁵ Bestämmelsen hade ingen fullständig motsvarighet i den före 2011 gällande lagen (1962:381) om allmän försäkring.

⁶ Den som är intresserad kan begrunda ordalydelsen av 113 kap. 7 § SFB och därefter ta del av bl.a. RÅ 2002 ref. 61, RÅ 2005 ref. 16, RÅ 2005 ref. 42, RÅ 2010 ref. 1, HFD 2013 ref. 36, HFD 2013 ref. 68, HFD 2016 ref. 83 och HFD 2019 ref. 61.

här ska frågan inte problematiseras vidare. Det kan noteras att detta i vart fall är Försäkringskassans inställning⁷ och det är ju det viktiga för den fråga som artikeln behandlar.

Som har framgått regleras inte frågan fullt ut i 113 kap. 7 § SFB eller i någon annan bestämmelse i balken. Om en enskild t.ex. ansöker om sjukpenning för en period som redan har prövats av Försäkringskassan eller förvaltningsdomstol i ett lagakraftvunnet avgörande går det inte att hitta stöd i lagens ordalydelse för att avvisa en sådan ansökan på grund av att frågan är rättskraftigt avgjord. Försäkringskassans inställning är också att ett sådant avvisningsbeslut inte grundas på balkens bestämmelser utan på allmänna principer om negativ rättskraft. Och här är vi framme vid det ämne som är föremål för artikeln.

Försäkringskassans beslut ”i ärenden om förmåner enligt SFB” kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol (113 kap. 2 och 10 §§ SFB). Med vissa (här ointressanta) undantag gäller dock att ett beslut inte får överklagas innan det har omprövats enligt 113 kap. 7 §. Gången är alltså att om Försäkringskassan har fattat ett s.k. grundbeslut i ett ärende ska den enskilde först begära omprövning hos Försäkringskassan. Om Försäkringskassan i omprövningsbeslutet inte ändrar sig som den enskilde vill kan hen överklaga omprövningsbeslutet till förvaltningsrätten. Om den enskilde överklagar grundbeslutet ska överklagandet anses som en begäran om omprövning. Tidsfristen för att både begära omprövning och att överklaga är två månader.⁸

Ordningen för omprövning och överklagande enligt SFB skiljer sig alltså markant från vad som gäller enligt FL. Enligt FL är överklagandetiden tre veckor och man behöver inte begära omprövning innan man får överklaga. Bestämmelserna om omprövning och överklagande i SFB gäller inte bara Försäkringskassans materiella beslut, utan även avvisningsbeslut enligt balken.⁹ Den inställning som Försäkringskassan bl.a. ger uttryck för i sin vägledning Omprövning och överklagande av Försäkringskassans beslut¹⁰ är emellertid att ett avvisningsbeslut som har fattats med stöd av allmänna principer om negativ rättskraft *inte är ett beslut enligt SFB* och därför ska bestämmelserna om omprövning och överklagande i SFB inte tillämpas. I stället ska FL:s regler om överklagande vara tillämpliga.¹¹ Försäkringskassan vill alltså koppla loss

⁷ Se Försäkringskassans vägledning 2001:7 Omprövning och överklagande av Försäkringskassans beslut (version 17) s. 43 f.

⁸ Se 113 kap. 10 § andra stycket och 20 § SFB.

⁹ Se bl.a. prop. 2008/09:200 s. 579. Detta gäller alltså med vissa här ointressanta undantag.

¹⁰ Här efter kallad Vägledningen. Se not 7.

¹¹ Se Vägledningen s. 43.

ärendet om avvisning från SFB helt och hållet och i stället landa i FL på det sätt som beskrevs inledningsvis.

Åtminstone två kammarrätter har dock hittills underkänt Försäkringskassans resonemang. I båda fallen hade den enskilde på nytt ansökt om sjukpenning för perioder som redan prövats i lagakraftvunna avgöranden av Försäkringskassan eller av förvaltningsdomstol. Sedan Försäkringskassan avvisat dessa ansökningar lämnades överklagandehänvisning som innebar att besluten kunde överklagas till förvaltningsrätten inom tre veckor och de enskildas överklagande överlämnades till förvaltningsrätt. Förvaltningsrätten i Umeå och Förvaltningsrätten i Göteborg lämnade tillbaka målen till Försäkringskassan för att kassan skulle ompröva sina beslut i enlighet med SFB:s bestämmelser. Försäkringskassan överklagade, och hävdade sin ståndpunkt att ett avvisningsbeslut som är fattat med stöd av allmänna förvaltningsrättsliga principer om negativ rättskraft inte är ett beslut enligt SFB och därför ska överklagas enligt FL:s bestämmelser. Kammarrätten i Sundsvall och Kammarrätten i Göteborg höll inte med Försäkringskassan.¹² Enligt kammarrätterna utgjorde ett avvisningsbeslut i ett ärende om sjukpenning ett beslut i ett ärende om förmåner enligt SFB, oavsett vad avvisningsbeslutet grundades på. Försäkringskassan har dock inte gett upp, utan försöker få saken prövad i Högsta förvaltningsdomstolen.¹³

2.2 Omprövning enligt 37 § förvaltningslagen i ärenden om socialförsäkringar

Som redan har nämnts innehåller SFB en del regler om omprövning och ändring av beslut. När det gäller ändring till nackdel för enskild på Försäkringskassans initiativ gäller 113 kap. 3 § SFB som är ganska restriktivt utformad. Förutom rättelse av rena (uppenbara) skrivfel, räknefel och liknande får (och ska) ändring ske av beslut som har grundats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller uppenbart felaktig rättstillämpning eller liknande.

Enligt 37 § FL får en myndighet i vissa situationer ändra ett beslut. Ett beslut får ändras till nackdel för enskild bl.a. om det har grundats på oriktiga eller vilseledande uppgifter från den enskilde eller om beslutet är försett med ett återkallelseförbehåll. Bestämmelsen kan förstås så att den i vissa fall kan ge en myndighet större möjligheter att ändra ett beslut till nackdel för enskild än vad som framgår av 113 kap. 3 § SFB. Som redan har nämnts har emellertid

¹² Se Kammarrätten i Sundsvall 2021-12-03 i mål 3081–3082-21 och Kammarrätten i Göteborg 2022-03-18 i mål 1375-22.

¹³ Överklagandet av Kammarrättens i Sundsvall avgörande handläggs i HFD:s mål 489-22 och 490-22. I skrivande stund har HFD inte beslutat om prövningstillstånd ska meddelas.

avvikande regler i en annan lag företräde framför FL (4 § FL). Frågan uppstår då om 113 kap. 3 § SFB är en sådan avvikande bestämmelse som utesluter tillämpning av bl.a. 37 § FL.

Försäkringskassan har i några fall ansett att så inte är fallet, och kassan har därför tillämpat 37 § FL för att ändra tidigare beslut (om sjukpenninggrundande inkomst) till nackdel för enskild. Kammarrätten i Göteborg har i några avgöranden (till skillnad från förvaltningsrätten) godtagit det ställningstagandet.¹⁴ Den frågan är nog så intressant i sig, men inte för den här artikeln. Här ska intresset i stället riktas mot en fråga som inte alls har behandlats av domstolarna i de nämnda fallen. Försäkringskassans ändringsbeslut är nämligen, liksom de beslut om avvisning på grund av negativ rättskraft som behandlades i föregående avsnitt, försedda med en överklagandehänvisning som innebär att besluten ska överklagas enligt FL:s regler, dvs. till förvaltningsrätt inom tre veckor och utan mellanliggande omprövning enligt 113 kap. 7 § SFB.¹⁵ Även i det här fallet har alltså Försäkringskassan betraktat saken så att ärendet, genom att kassan tillämpar en omprövningsbestämmelse utanför SFB, ”lyfter” från SFB så att frågan om överklagande därefter ska regleras av FL och inte SFB.

Till skillnad från i de fall som behandlades i föregående avsnitt tycks domstolarna dock ha godtagit det synsättet.¹⁶ Varken i förvaltningsrättens eller kammarrättens avgöranden antyds att besluten borde ha blivit föremål för omprövning innan de fick överklagas till förvaltningsrätten. Ska man därav dra slutsatsen att Kammarrätten i Göteborg anser att det är skillnad mellan lyftkraften hos ett avvisningsbeslut enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer om negativ rättskraft och ett omprövningsbeslut enligt 37 § FL? Eller ska man dra slutsatsen att kammarrätten inte tänkte närmare på saken i det sistnämnda fallet?

¹⁴ Kammarrätten i Göteborg 2020-09-28, mål 4014-20 och 2021-05-20, mål 1500-21. Se även samma kammarrätt 2021-09-09 mål 6867-20. Kammarrätten i Sundsvall (2022-05-20, mål 1645-21) och Kammarrätten i Stockholm (2022-06-17, mål 7780-21) har dock senare gjort motsatt bedömning. Den sistnämnda domen är överklagad till HFD som ännu inte beslutat i frågan om prövningstillstånd (HFD:s mål 7780-21).

¹⁵ För fullständighetens skull kan nämnas att ett ändringsbeslut enligt 113 kap. 3 § SFB inte ska omprövas innan det kan överklagas, men även för ett sådant beslut gäller en överklagandefrist om två månader, se 113 kap. 20 § SFB.

¹⁶ Jfr förvaltningsrättens uttalande om tillämpliga regler för överklagande av domstolens dom i Kammarrätten i Göteborg 6867-20. Domstolarnas egna överklagandehänvisningar varierar. I ett av målen (Kammarrätten i Sundsvall) hade Försäkringskassan meddelat ett omprövningsbeslut enligt 113 kap. 7 § SFB.

2.3 Omprövning av en högskolas beslut

Det följande exemplet har redan, från i stort sett samma utgångspunkter, kommenterats av Lars Bejstam,¹⁷ varför redogörelsen kan hållas någorlunda kortfattad. Enligt 12 kap. 4 § högskoleförordningen (1993:100, HF) får beslut av en högskola endast överklagas när det är särskild angivet i 12 kap. HF eller i en annan författning än FL. I det aktuella fallet hade en högskola beslutat att återkalla ett beslut att anta en person till ett utbildningsprogram på grund av att hans resultat på högskoleprovet hade återkallats på grund av vilseledande beteende. Frågan om återkallelse av antagningsbeslut är inte reglerad i högskolelagen (1992:1434, HL) eller i HF. Det var därmed inte heller föreskrivet någonstans att ett sådant beslut kunde överklagas, och Förvaltningsrätten i Stockholm ansåg därför att beslutet inte kunde överklagas. Kammarrätten i Stockholm hade dock en annan syn på saken. Enligt kammarrätten hade högskolan återkallat antagningsbeslutet med stöd av 27 § i den tidigare gällande förvaltningslagen (1986:223) samt den praxis som senare blivit lagfäst i 37 § FL.¹⁸ Kammarrätten ansåg därför att det inte var något beslut som hade fattats med stöd av HL eller HF.¹⁹ Enligt kammarrätten skulle de allmänna reglerna om överklagande i FL därför tillämpas. Beslutet ansågs alltså kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol med stöd av 40 § FL.

Enligt Kammarrätten i Stockholm har alltså en tillämpning av omprövningsregler som framgår av praxis eller FL en rejäl lyftkraft – de medför att det överklagandeförbud som gäller mot det ursprungliga beslutet (ett beslut att neka antagning kan inte överklagas) upphör att vara tillämpligt och beslutet kan istället överklagas till allmän förvaltningsdomstol enligt 40 § FL. Det konstaterandet kan vi ta med oss till det sista exemplet, där vi ska undersöka om lyftkraften också innebär att man kan flytta mål mellan de olika domstolslagen.

2.4 Omprövning av beslut enligt miljöbalken

Som sades inledningsvis är det här exemplet påhittat, men det är inte omöjligt att det har dykt upp i verkligheten i någon förvaltningsrätt eller mark- och miljödomstol. I inledningen nämndes att det ankommer på en länsstyrelse att pröva frågor om dispens från föreskrifter (som länsstyrelsen har meddelat)

¹⁷ Lars Bejstam, Rätt att överklaga trots överklagandeförbud, FT 2021 s. 253 ff.

¹⁸ Högskolans beslut hade fattats innan den nu gällande FL trädde i kraft. Jag kan inte se att det har någon betydelse för de frågor som behandlas här.

¹⁹ En ytterligare komplikation är att överklagandeförbudet i 12 kap. 4 § HF enligt sin lydelse inte endast gäller beslut enligt HL eller HF, utan ”beslut av en högskola” överhuvudtaget. Den komplikationen behöver dock inte lyftas fram här, eftersom den bara krånglar till min poäng.

som gäller i ett naturreservat (7 kap. 7 § MB).²⁰ Ett i praktiken vanligt exempel är att någon vill ta sig fram i terrängen med ett motorfordon, och åberopar olika mer eller mindre ömmande skäl för det, t.ex. att vederbörande äger ett fritidshus inom området och på grund av funktionshinder inte kan ta sig fram på något annat sätt än med hjälp av ett motorfordon. Om länsstyrelsen vägrar dispens, eller förenar den med villkor som den sökande inte är nöjd med, kan hen överklaga beslutet till mark- och miljödomstol (19 kap. 1 § och 21 kap. 1 § andra stycket MB).

I det påhittade exemplet har länsstyrelsen meddelat dispens enligt en ansökan, men får senare reda på att dispensen inte skulle ha meddelats. Enligt en anonym anmälan lider den sökande inte alls av så omfattande funktionshinder som hen påstod i sin ansökan till länsstyrelsen. Länsstyrelsen, som även tar hänsyn till att delar av den tilltänkta vägen till fritidshuset skulle gå över skyddsvärd skogsmark, anser på grund av de nya uppgifterna att det inte längre finns skäl för dispens och vill återkalla den. Miljöbalken innehåller en hel del handläggningsregler för myndigheterna (16–19 kap.), men någon bestämmelse om återkallelse av meddelade dispenser från föreskrifter i naturreservat eller någon allmän omprövningsbestämmelse går det inte att hitta där. Länsstyrelsen faller därför tillbaka på den allmänna omprövningsbestämmelsen i 37 § FL, och återkallar sitt beslut på den grunden att det har blivit fel eftersom sökanden lämnade oriktiga uppgifter.

Sökanden vill överklaga länsstyrelsens nya beslut. Och det får hen. Men till vilken prövningsinstans? Den som vill hävda att länsstyrelsens nya beslut inte är ett ”beslut enligt MB” utan ett ”beslut enligt 37 § FL” landar i 40 § FL och pekar på närmaste förvaltningsrätt. Det ankommer alltså på förvaltningsrätten att pröva om länsstyrelsens nya beslut är riktigt, varvid förvaltningsrätten får ta ställning till vad som är utrett om sökandens funktionshinder och hur detta ska vägas mot riskerna för skador på naturmiljön inom naturreservatet.

Den som, liksom jag, menar att det blir absurt att olika domstolsslag ska pröva en och samma fråga beroende på om det är det första beslutet i ärendet som överklagas eller om det är ett omprövningsbeslut, pekar på mark- och miljödomstol. Självfallet ska ett mål om dispens från föreskrifter i ett naturreservat prövas av samma domstol oavsett vilka handläggningsregler myndigheten har tillämpat.

---

²⁰ Det går förstås att mångfaldiga exemplen med myndighetsbeslut enligt MB, men ett exempel räcker förhoppningsvis för att göra poängen tydlig.

3. Avslutning

Min gissning är att de flesta håller med mig om att vi inte kan ha den ordningen att vissa beslut som i grunden handlar om frågor som ska prövas av mark- och miljödomstol ska prövas av förvaltningsrätt bara för att en förvaltningsmyndighet har fattat ett omprövningsbeslut med stöd av 37 § FL. Jag har dock svårt att se någon väsensskillnad mellan detta exempel och de övriga, som handlade om tillämpliga regler för överklagande respektive om överklagbarhet överhuvudtaget. I samtliga fall handlar det – med den här begagnade terminologin – om vilken ”lyftkraft” allmänna förvaltningsrättsliga principer eller allmänt tillämpliga bestämmelser i FL ska ha – kan de göra att myndighetens ärende lyfter från den specialförfattning som myndigheten i grunden tillämpar så att hela ärendet därefter är att bedöma enligt FL:s regler?

Jag vill mena att de inte ska ha någon lyftkraft alls. Ett ärende om sjukpenning, sjukpenninggrundande inkomst, antagning till högskola eller dispens från föreskrifter i naturreservat upphör inte att vara ett sådant ärende för att myndigheten tillämpar någon bestämmelse i FL eller allmänna förvaltningsrättsliga principer. Meningen med dessa allmänt tillämpliga regler och principer är ju just att de ska fylla ut specialförfattningen när regler saknas i den. Det framstår då för mig som mer eller mindre självklart att en tillämpning av dem inte kan innebära att man lämnar specialförfattningen helt och hållet. Dessutom är det inte på det sättet att en eventuell överprövning enbart kan ta sikte på de allmänna reglernas och principernas tillämpning. Specialförfattningens bestämmelser kan i olika fall få större eller mindre relevans,²¹ och då blir det ju extra konstigt om målet hamnar i en domstol som i vanliga fall inte har med specialförfattningen att göra.

Trots det sagda är det ju, som framgår av exemplen, inte helt ovanligt att tänka på det här ifrågasatta sättet. Försäkringskassan driver för närvarande den linjen i Högsta förvaltningsdomstolen och synsättet har inte varit helt främmande för i vart fall vissa av våra kammarrätter. Vad kan det då bero på? En delförklaring kan vara lokutionen ”beslut enligt [den ena eller den andra författningen]”. Lokutionen utnyttjas flitigt i lagstiftningen, bl.a. i bestämmelser om överklagande.²² Den som frågar sig om ett visst beslut är ett ”beslut enligt ...” kan förledas att tro att frågan är besvarad genom de författningsbestämmelser (eller principer) som omedelbart har legat till grund för beslu-

²¹ Bejstam gör också den poängen, (not 17) s. 262 f.

²² Dock inte i SFB, där man istället talar om ”beslut i ärenden om förmåner enligt denna balk” (113 kap. 2 § första stycket SFB), I MB talas om ”beslut enligt denna balk” (21 kap. 1 § andra stycket MB). Att någon saklig skillnad skulle vara avsedd betraktar jag som ytterst osannolikt.

tet. Om man istället frågar sig vad myndighetens *ärende* i grund och botten handlar om, hamnar man kanske någon helt annanstans.

Men nog med argument. Framtiden får utvisa om den högtflygande tanken kommer att leva vidare eller om den – genom att HFD sätter ned foten eller på något annat sätt – så småningom dör ut. Som har framgått är min förhoppning att det sistnämnda blir fallet.